

Ghid practic

Munca desfășurată de cetățenii non-UE în România

Introducere

Prezentul ghid explică în 7 puncte principalele aspecte referitoare la lucrătorii non-UE, care au regimul de lucrători străini în România. Lucrarea nu este exhaustivă în sensul că, pentru completarea noțiunilor, trebuie să consultați aspecte din legislație. Cu toate acestea este deosebit de utilă, deoarece veți regăsi în cuprinsul prezentului material noțiuni esențiale precum cadrul legal aplicabil lucrătorilor străini, etapele angajării lucrătorilor străini, relația angajatorilor cu autoritățile în această materie și cele mai importante aspecte de noutate la nivelul anului 2024, introduse prin intermediul a două acte normative deosebit de importante.

Cuprinsul ghidului este următorul:

1. Explicarea cadrului legal în materia lucrătorilor străini. Categoriile de lucrători străini
2. Pașii procedurali care trebuie urmați pentru încadrarea lucrătorilor străini în România
3. Instituțiile naționale implicate în procesul de angajare a lucrătorilor străini în România
4. Relația angajatorilor cu instituțiile naționale cu rol de control în materia lucrătorilor străini
5. Aspecte practice controversate în procesul de angajare și de gestionare a relației contractuale cu lucrătorii străini
6. Regimul juridic special al lucrătorilor din Republica Moldova și Ucraina
7. Noile modificări legislative aduse de Legea nr. 28/2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul străinilor și de O.U.G nr. 25/2024
8. Concluzii

1. Cadrul legal în materia lucrătorilor străini. Categori de lucrători străini

Lucrătorii străini din afara Uniunii Europene reprezintă o opțiune pentru mulți angajatori din România.

Sediul materiei în România este asigurat în principal de două acte normative, respectiv Ordonanța de Urgență nr. 194/2002 privind regimul străinilor în România (republicată) și Ordonanța nr. 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România, ambele acte normative cu modificările și completările ulterioare, la care se adaugă Ordonanța de Urgență nr. 56/2007 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României.

Acte normative noi relevante:

- Legea nr. 28/2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul străinilor;
- O.U.G. nr. 25 din 21 martie 2024 pentru modificarea și completarea unor acte normative în domeniul străinilor și al frontierei.

Este foarte important de menționat faptul că numărul de lucrători străini care pot fi încadrați la angajatori din România este stabilit în fiecare an prin hotărâre emisă de guvern.

În prezent, Hotărârea Guvernului nr. 1338/2023 privind stabilirea contingentului de lucrători străini nou-admiși pe piața forței de muncă în anul 2024, stabilește un număr maxim de 100.000 lucrători străini care pot activa în România în anul 2024.

Noțiunea de lucrător străin comportă anumite interpretări, astfel: lucrătorii din statele membre ale Uniunii Europene care lucrează în România au un regim juridic mai favorabil sub aspectul formalităților comparativ cu lucrătorii din statele din afara Uniunii Europene.

De altfel, lucrătorii din cadrul Uniunii Europene nu au statutul de lucrători străini, având în vedere scopurile și obiectivele stabilite de tratatele constitutive ale Uniunii Europene.

Lucrătorii din Confederația Elvețiană și cei din Spațiul Economic European (care include și state precum Norvegia, Islanda și Liechtenstein) beneficiază de același regim juridic cu lucrătorii din Uniunea Europeană, în baza unor tratate încheiate de UE cu aceste state.

Conform legislației în vigoare, lucrătorii străini sunt clasificați în următoarele categorii:

- **lucrător permanent** - străinul încadrat în muncă pe teritoriul României cu contract individual de muncă pe durată nedeterminată sau pe durată determinată;

- **lucrător stagiar** - străinul încadrat în muncă pe teritoriul României în baza avizului de angajare, titular al unei diplome de învățământ superior sau care urmează o formă de învățământ superior într-o țară terță, care participă pe teritoriul României la un program de stagiu, cu durată determinată, în scopul îmbunătățirii pregătirii profesionale sau obținerii unei calificări profesionale, precum și al îmbunătățirii cunoștințelor lingvistice și culturale;

- **lucrător au pair** - străinul încadrat în muncă temporar de o familie-gazdă, astfel cum aceasta este definită la art. 2 lit. o³) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pe teritoriul României, pentru a-și îmbunătăți cunoștințele și competențele lingvistice în schimbul unor activități casnice ușoare și de îngrijire a copiilor;

- **lucrător sezonier** - străinul care își menține reședința principală într-un stat terț, dar locuiește legal și temporar pe teritoriul României, fiind încadrat în muncă pe teritoriul României cu contract individual de muncă pe durată determinată, încheiat cu un angajator în baza avizului de angajare, pentru a presta o activitate care se desfășoară în funcție de succesiunea anotimpurilor;

- **lucrător transfrontalier** - străinul, cetățean al unui stat ce are frontieră comună cu România și care locuiește în zona de frontieră a statului respectiv, încadrat în muncă într-o localitate de frontieră de pe teritoriul României cu contract individual de muncă pe durată nedeterminată sau pe durată determinată;

- **lucrător înalt calificat** - străinul încadrat în muncă pe teritoriul României pe un loc de muncă înalt calificat, cu contract individual de muncă pe durată nedeterminată sau pe durată determinată de cel puțin un an;

- **lucrător detașat** – străinul calificat, detașat temporar de la întreprinderea stabilită într-o țară terță, la care este și rămâne angajat cu contract de muncă valabil, la un beneficiar al

prestării de servicii care aparține acelei întreprinderi sau aceluiași grup de întreprinderi cu întreprinderea de la care se face detașarea ori cu care întreprinderea a încheiat un contract care presupune detașarea unui angajat al acesteia pe teritoriul României;

- **lucrător ICT** - persoană transferată în cadrul aceleiași companii - străinul care locuiește într-o țară terță la data depunerii cererii pentru avizul de detașare și care face obiectul unui transfer în cadrul aceleiași companii;

- **personal cu calificare specială** - profesorii universitari, cercetătorii și personalul științific care desfășoară în România o activitate academică sau o activitate de cercetare în cadrul instituțiilor de învățământ superior acreditate/autorizate să funcționeze provizoriu, instituțiilor de educație și cercetare, autorităților și instituțiilor din sistemul administrației publice centrale;

2. Pașii procedurali care trebuie urmați pentru încadrarea lucrătorilor străini în România

Procedura angajării străinilor de către angajatori, persoane fizice sau juridice din România, necesită parcurgerea următoarelor etape:

- obținerea avizului de angajare;
- obținerea vizei de lungă ședere;
- eliberarea permisului de ședere în scop de muncă (permisul unic/cartea albastră a UE)

2.1. Obținerea avizului de angajare

Avizul de angajare este obținut de către angajatori de la Inspectoratul General pentru Imigrări, pentru persoanele din afara UE, Confederației Elvețiene, respectiv Spațiului Economic European pe care urmează să îi încadreze în muncă.

Sunt eligibili pentru obținerea avizului de angajare lucrătorii străini care se află în următoarele situații:

- Locurile de muncă vacante nu pot fi ocupate de cetățeni români, ai statelor membre UE/SEE sau de rezidenți permanenți pe teritoriul României;

- Îndeplinesc condițiile speciale de pregătire profesională, experiență în activitate și autorizare;
- Fac dovada faptului că sunt apti din punct de vedere medical să desfășoare activitatea pentru care vor fi încadrați în muncă;
- Nu au antecedente penale care să fie incompatibile cu activitatea pe care o desfășoară sau urmează să o desfășoare pe teritoriul României;
- Se încadrează în contingentul anual aprobat prin Hotărâre a Guvernului;
- Angajatorul are achitate la zi obligațiile către bugetul de stat;
- Angajatorul desfășoară activități compatibile cu funcția pentru care se solicită încadrarea în muncă a străinului;
- Angajatorul/beneficiarul prestării servicii să nu fi fost sancționat pentru muncă nedeclarată sau angajare ilegală, în ultimele 6 luni anterioare soluționării cererii în cazul lucrătorilor permanenți/sezonieri/stagiari/transfrontalieri/înalt calificați/au pair/detașați/ICT.

Conform art. 3 alin. (1) din Ordonanța 25/2014 privind încadrarea în muncă și detașarea străinilor pe teritoriul României și pentru modificarea și completarea unor acte normative privind regimul străinilor în România:

- Străinii cu ședere legală pe teritoriul României pot fi încadrați în muncă în baza avizului de angajare obținut de angajatori în condițiile prezentei ordonanțe.

Excepții:

a) străinii al căror acces liber pe piața muncii din România este stabilit prin tratate încheiate de România cu alte state;

b) străinii care urmează să desfășoare activități didactice, științifice sau alte categorii de activități specifice cu caracter temporar în instituții de profil acreditate ori autorizate provizoriu din România, în baza unor acorduri bilaterale sau ca titulari ai unui drept de ședere temporară pentru desfășurarea de activități de cercetare științifică, și personalul cu calificare

specială, în baza ordinului ministrului educației naționale, precum și străinii care desfășoară activități artistice în instituții de cultură din România, în baza ordinului ministrului culturii;

c) străinii care urmează să desfășoare pe teritoriul României activități temporare solicitate de ministere ori de alte autorități ale administrației publice centrale sau locale, ori de autorități administrative autonome;

d) străinii care sunt numiți la conducerea unei filiale, reprezentanțe sau sucursale de pe teritoriul României a unei companii care are sediul în străinătate, în conformitate cu actele prevăzute de legislația română care fac dovada în acest sens;

e) străinii titulari ai dreptului de ședere pe termen lung pe teritoriul României;

f) străinii titulari ai dreptului de ședere temporară pentru reîntregirea familiei în calitate de membri de familie ai unui cetățean român;

g) străinii titulari ai dreptului de ședere temporară pentru studii;

h) străinii titulari ai dreptului de ședere temporară acordat potrivit prevederilor art. 130 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

i) străinii, posesori ai unui permis de ședere temporară valabil acordat în scopul reîntregirii familiei, care au beneficiat anterior de un drept de ședere pe teritoriul României în calitate de membri de familie ai unui cetățean român și care se află în una dintre situațiile prevăzute la art. 64 alin. (2) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 194/2002, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

j) străinii care au dobândit o formă de protecție în România;

k) solicitanții de azil de la data la care au dreptul de a primi acces la piața forței de muncă, potrivit Legii nr. 122/2006 privind azilul în România, cu modificările și completările ulterioare, dacă se mai află în procedura de determinare a unei forme de protecție;

l) străinii tolerați, pe perioada cât li s-a acordat tolerarea rămânerii pe teritoriul României.

m) străinii titulari ai dreptului de ședere temporară în scop de muncă, încadrați în muncă pe teritoriul României cu contract individual de muncă cu normă întreagă, pentru încadrarea în muncă la un alt angajator, cu contract individual de muncă cu timp parțial;